

JACEK CZABAŃSKI

Efektywność publicznej i sądowej kontroli uczciwości umów kredytów hipotecznych powiązanych z kursem waluty obcej

Streszczenie

Artykuł omawia problemy związane z wprowadzeniem przez banki do masowego obrotu konsumenckiego (głównie w latach 2005-2008) produktu w postaci kredytu hipotecznego indeksowanego oraz denominowanego do kursu waluty obcej (zwłaszcza franka szwajcarskiego). Około 900 tysięcy polskich kredytobiorców zaciągnęło wieloletnie zobowiązania kredytowe powiązane z kursem waluty obcej celem sfinansowania swoich potrzeb mieszkaniowych. Ten rodzaj kredytu był bardzo popularny ze względu na niższe oprocentowanie. Jednocześnie powiązanie wysokości zobowiązania gospodarstw domowych z kursem waluty obcej wystawiło kredytobiorców na ogromne ryzyko walutowe o czym banki nie informowały w sposób rzetelny swoich klientów. W części ryzyko walutowe się zmaterializowało po gwałtownym wzroście kursu CHF w roku 2009 i 2015. W artykule opisano nieudane próby samoograniczenia się banków oraz spóźnione działania podejmowane przez regulatora rynku, zwłaszcza Komisję Nadzoru Bankowego, później Komisję Nadzoru Finansowego, które miały zapobiegać wprowadzeniu do obrotu konsumenckiego tak ryzykownego produktu. Artykuł omawia także podejmowane nieudane próby politycznego, systemowego rozwiązania problemu. W tej sytuacji szczególnego znaczenia nabrały próby indywidualnego dochodzenia roszczeń na drodze sądowej. Do tej pory sądy nie wykształciły jednolitej linii orzeczniczej. W niektórych wyrokach sądy stwierdzają nieważność tak ukształtowanych umów, w innych orzeczeniach nakazuje się ich wykonywanie bez nieuczciwych postanowień umownych dotyczących indeksacji. Zdarzają się też takie orzeczenia, które uważają umowy za ważne w całości. Autor omawia kształtujące się orzecznictwo, a także przedstawia, jaki kierunek wykładni jego zdaniem najpełniej może zrealizować postulat ochrony konsumentów przed nieuczciwymi postanowieniami umownymi, w zgodzie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: kredyt indeksowany – kredyt denominowany – Komisja Nadzoru Finansowego